

บทคัดย่อ

โครงการ “รูปแบบการทำเกษตรอินทรีย์เพื่อการขยายผลสู่ชุมชนพื้นที่บ้านสิงห์ ตำบลสิงห์ อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์การทำเกษตรอินทรีย์ในพื้นที่บ้านสิงห์ และศึกษาสาเหตุ ปัจจัยที่ทำให้เกษตรอินทรีย์ในพื้นที่บ้านสิงห์ไม่สามารถขยายผลได้ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการหารูปแบบการทำเกษตรอินทรีย์เพื่อการขยายผลสู่ชุมชน โดยมีวิธีการดำเนินงานอย่างมีส่วนร่วมระหว่าง ชุมชน ทีมวิจัย จาก 4 หมู่บ้าน และนักส่งเสริมเกษตรอินทรีย์

จากการดำเนินงานในระยะเวลา 12 เดือน ตั้งแต่ เดือน เมษายน 2554 – เดือน มีนาคม 2555 ได้พบว่า ข้อมูลบริบทชุมชนของพื้นที่บ้านสิงห์ มีการเปลี่ยนแปลงการทำเกษตรกรรมมีความแตกต่างระหว่างอดีตและปัจจุบัน ที่ดำรงชีวิตไปพร้อมกับกระแสค่านิยมต่างๆ ที่เปลี่ยนไปจากการทำเพื่อการบริโภคเป็นเพื่อหวังผลทางเศรษฐกิจมากขึ้น จึงมีความนิยมในการทำเกษตรกรรมเคมีกันมาก ดังที่ได้มีการศึกษา พัฒนาการการทำเกษตรกรรมในพื้นที่บ้านสิงห์ที่พบว่ามี 4 ยุค คือ ยุคเกษตรกรรมพึ่งตนเอง ยุคเกษตรเคมี ยุคเกษตรอินทรีย์ ยุคเกษตรอินทรีย์และเกษตรเคมี ซึ่งหมายถึงว่าเกษตรอินทรีย์ไม่ใช่เรื่องใหม่ในชุมชนองค์ความรู้พื้นฐานของชุมชนจึงยังถือว่าสามารถขยายผลได้ และเมื่อถอดรูปแบบเกษตรอินทรีย์แล้วยังพบอีกว่ามีการแบ่งกลุ่มได้ 4 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ทำเกษตรอินทรีย์แล้วประสบผลสำเร็จ กลุ่มที่กำลังเริ่มทำเกษตรอินทรีย์ และพยายามเรียนรู้ กลุ่มที่ทำเกษตรอินทรีย์แล้วเลิกทำ กลุ่มที่ยังไม่เคยทำเกษตรอินทรีย์ เมื่อมีการศึกษาสาเหตุปัจจัยที่ทำให้เกษตรอินทรีย์ในพื้นที่บ้านสิงห์ไม่สามารถขยายผลได้ ก็พบว่า มีนโยบายรัฐ การตลาด การศึกษา การขอรับรองมาตรฐาน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นปัจจัยจากภายนอกมากกว่า ทำให้เป็นข้อมูลที่จะช่วยหนุนนำว่าชุมชนน่าจะมีรูปแบบการขยายผลที่เริ่มจากตัวชุมชนเอง ซึ่งก็สอดคล้องกับข้อมูลสาเหตุ ปัจจัย และแรงจูงใจ ที่ทำให้เกษตรอินทรีย์ในพื้นที่บ้านสิงห์ขยายผลได้ที่พบว่า มีด้านสุขภาพ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม (กลุ่ม / เครือข่าย) ด้านการปรับปรุงดิน ทศนคมีส่วนบุคคล จากการสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อหารูปแบบในการปฏิบัติการ จึงทำให้ได้รูปแบบการขยายผลการทำเกษตรอินทรีย์ในพื้นที่บ้านสิงห์ ทั้งหมด 5 รูปแบบ คือ โรงเรียนชาวนาเกษตรอินทรีย์ การบอกปากต่อปาก ศึกษาดูงานต้นแบบเกษตรอินทรีย์ การอบรม อบรมการดูแลสุขภาพสู่การพึ่งตนเอง ที่ทุกกิจกรรมได้เกิดการมีส่วนร่วมจากชุมชนดี และนับได้ว่าได้เกิดเกษตรอินทรีย์ในชุมชนเพิ่มขึ้นอีกหลายราย ซึ่งถือว่าเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีในการขยายผลต่อไป

คณะผู้จัดทำ

31 มีนาคม 2555